

Geopolitiske utfordringer

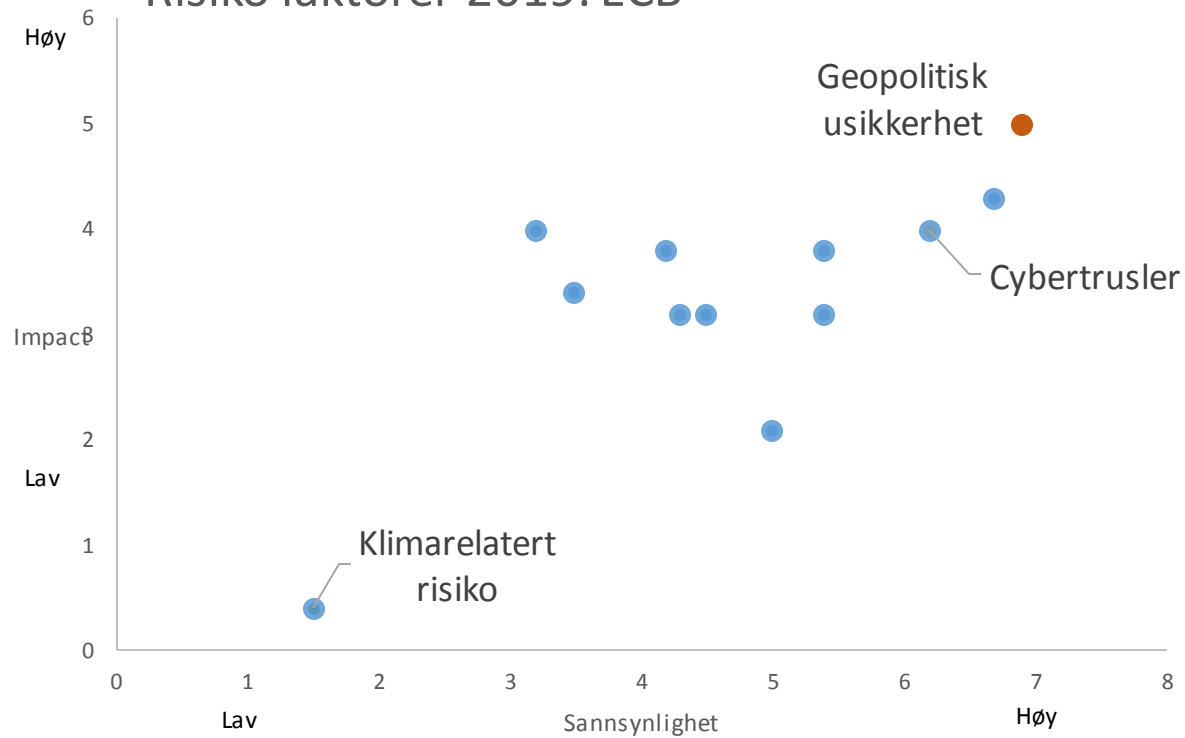
Sandefjord, 2019

Ulf Sverdrup

ulf.sverdrup@nupi.no

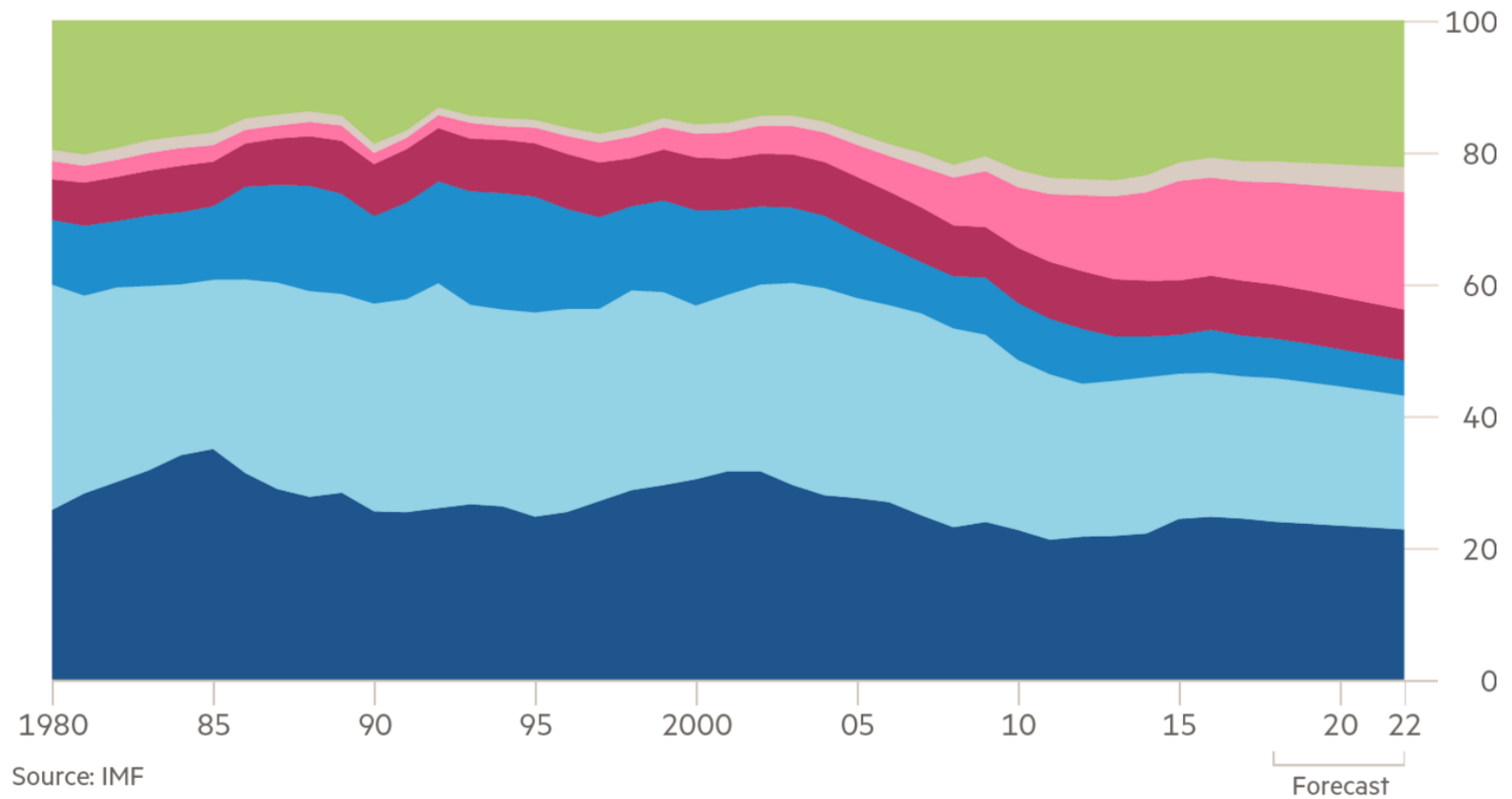
Risiko faktorer 2019. ECB

China's rising economy

World share of GDP at market prices (% of world total)

US EU Japan Other advanced economies China
India Other developing countries

Source: IMF

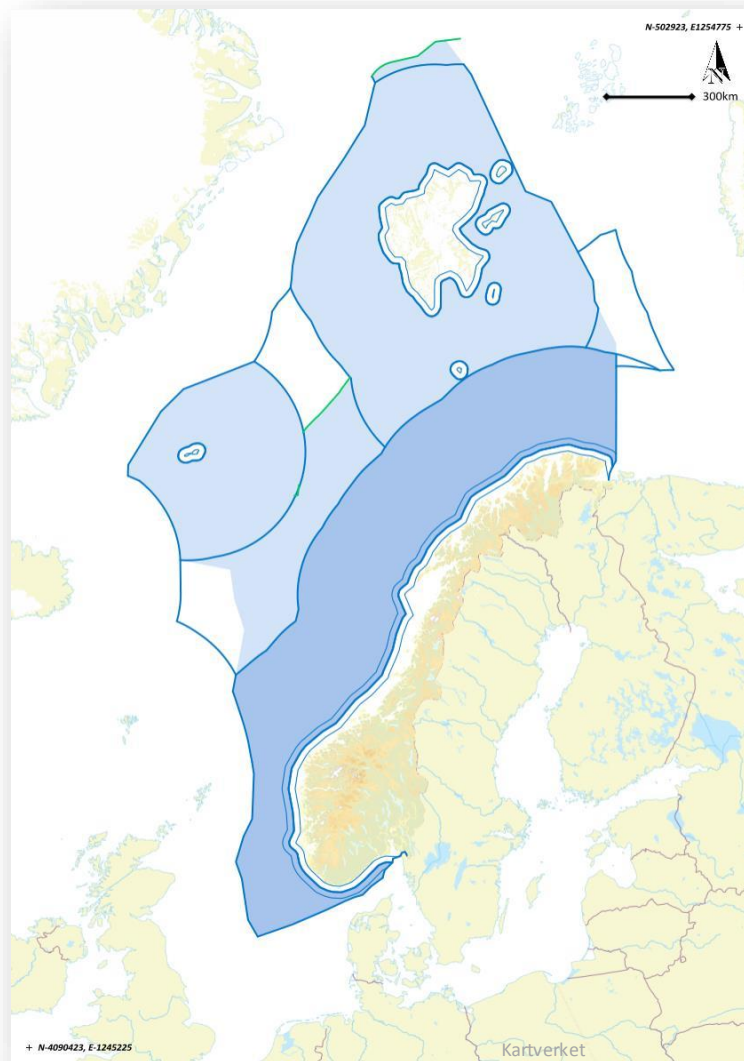
© FT

118

28

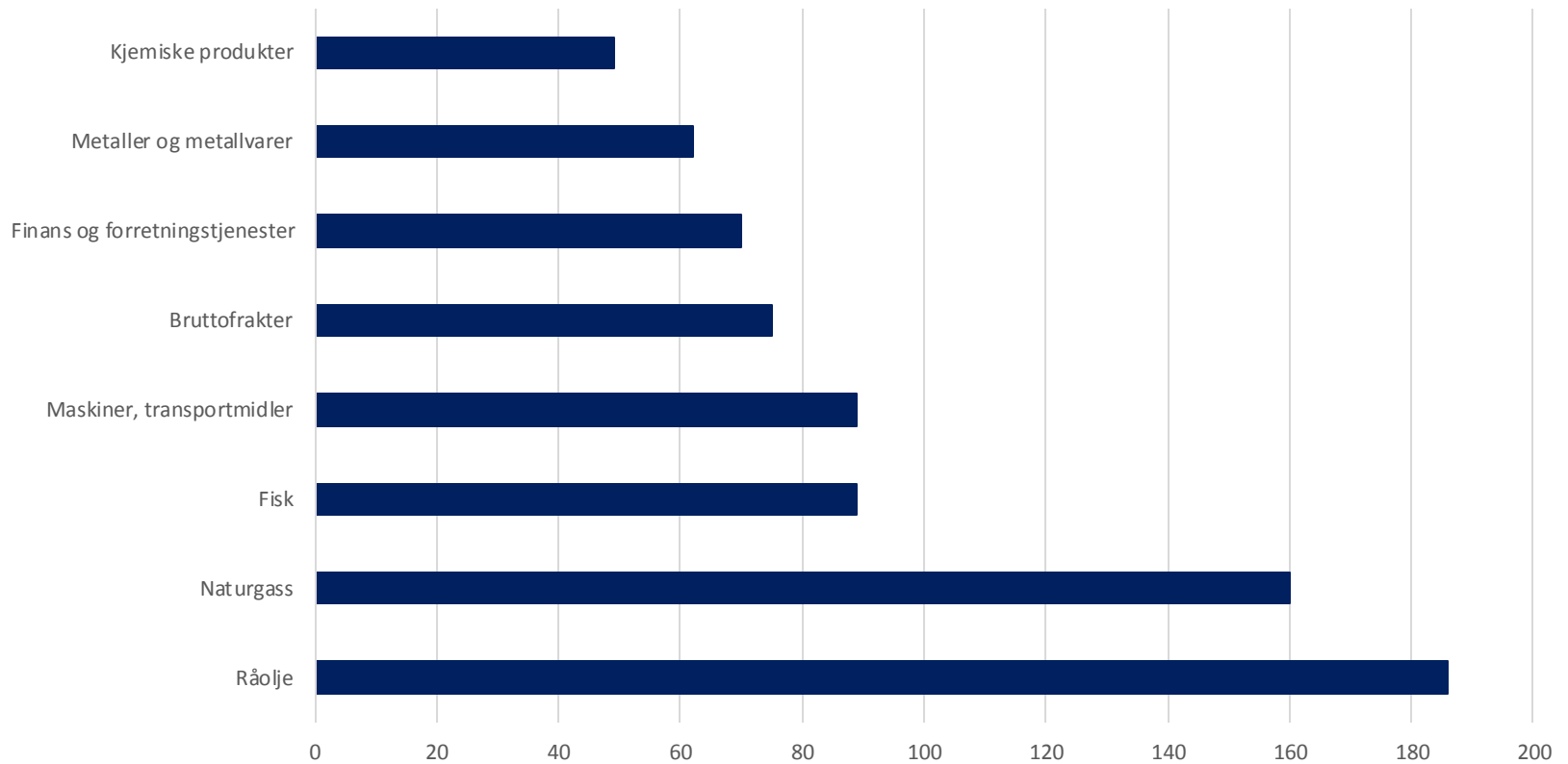

2

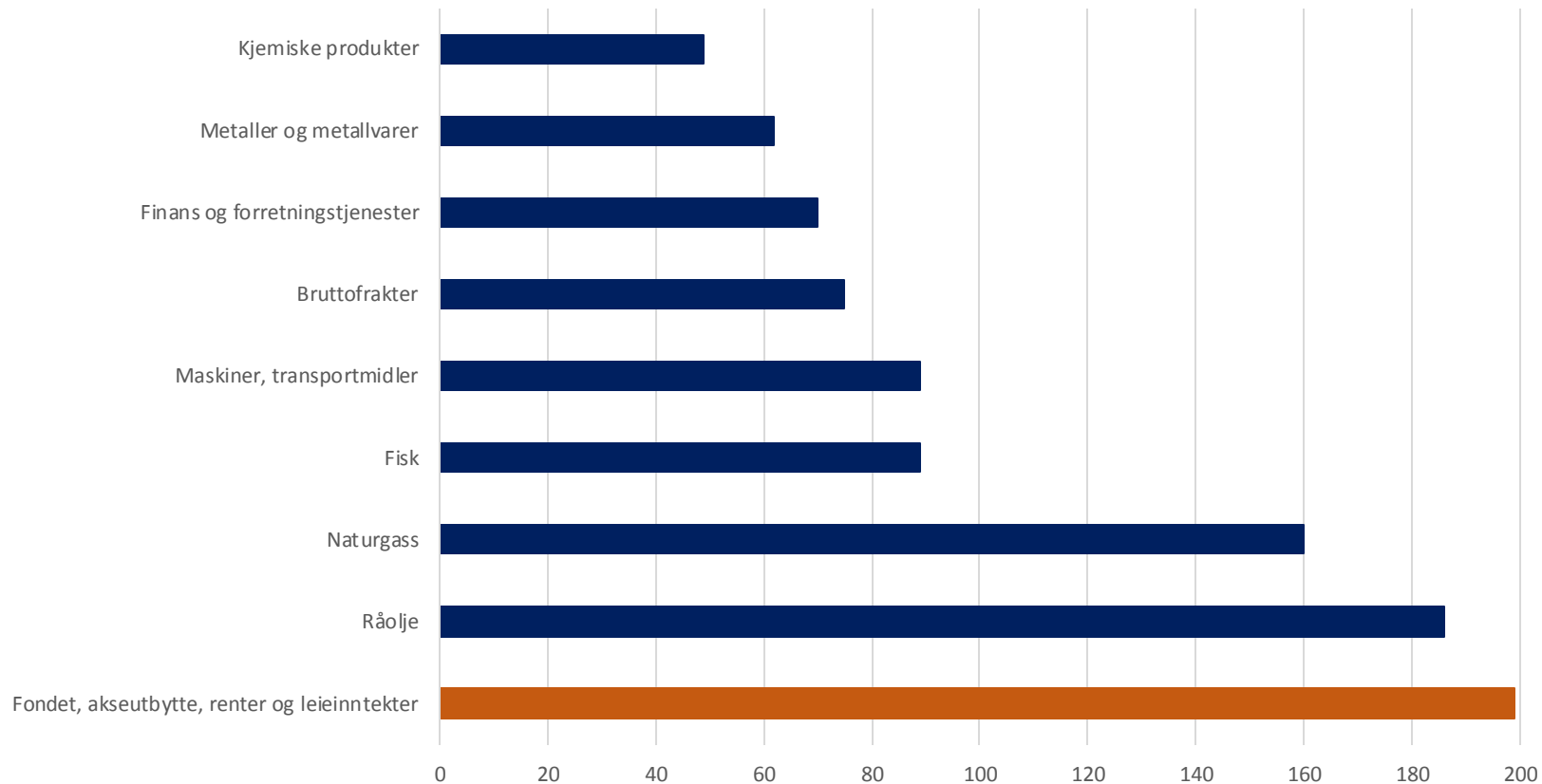
Utenriksregnskapet, eksport 2016, Mrd NOK

(Kilde Statsbudsjettet)

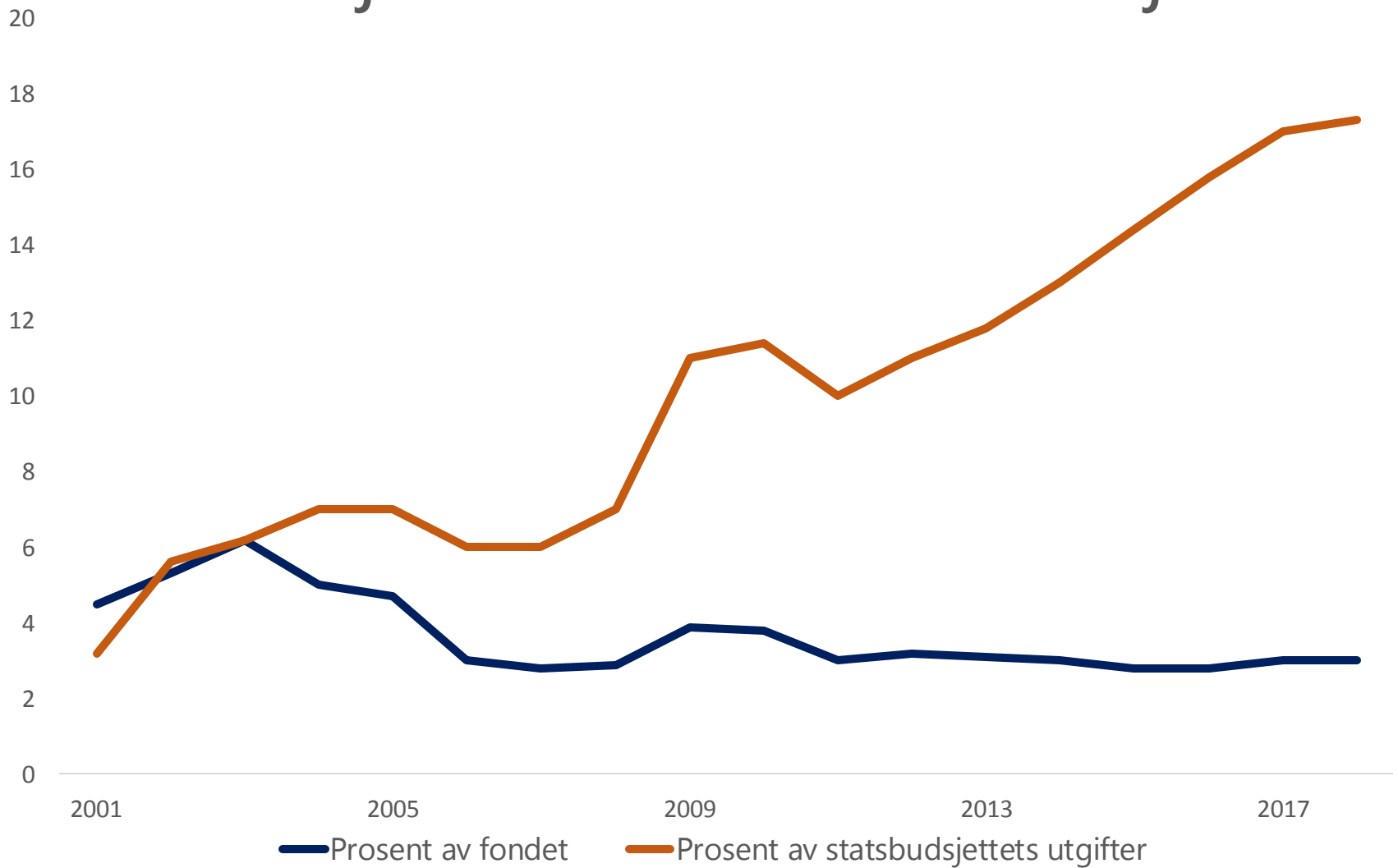

Utenriksregnskapet, eksport 2016, Mrd NOK

(Kilde Statsbudsjettet og NBIM)

Oljefondets andel av statsbudsjettet

Manges bilder av verden – siste 30 år

- Spredning av liberalt demokrati
- Spredning av liberal kapitalisme
- Fredelig regional integrasjon, deretter globalisering
- Styrking av menneskerettigheter
- Multikulturelle samfunn
- Nedrustning
- Innenfor en liberal internasjonal orden, ledet av USA

- «Alle er på vei til å bli som oss, før eller siden»

Vel...

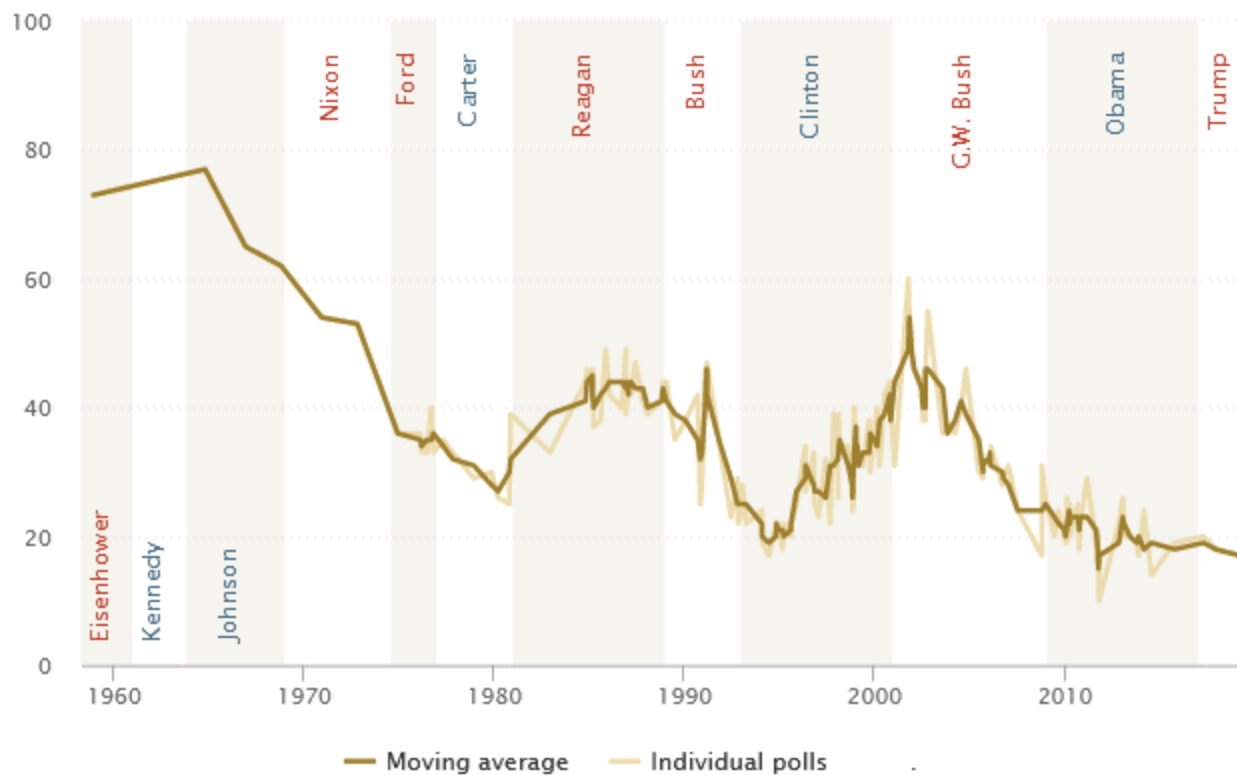
- ~~Spredning av liberalt demokrati~~
- ~~Spredning av liberal kapitalisme~~
- ~~Fredelig regional integrasjon, deretter globalisering~~
- ~~Styrking av menneskerettigheter~~
- ~~Multikulturelle samfunn~~
- ~~Nedrustning~~
- ~~Innenfor en liberal internasjonal orden, ledet av USA~~
-
- ~~«Alle er på vei til å bli som oss, før eller siden»~~

De grunnleggende byggeklossene i den politiske orden er i forandring

- Nasjonalt - Regionalt - Globalt
- USA – relativ nedgang
- Kina – «gjenreise sin historiske rolle»
- Europa – i spenningen mellom integrasjon og fragmentering
- Midtøsten – oppløsning av orden
- Russland – på søken etter stormaktstatus – vendt ryggen til Vesten

Lav tillit

% who trust the govt in Washington always or most of the time

America first

“We must protect our borders from the ravages of other countries making our products, stealing our companies and destroying our jobs”

President Donald Trump, 20 January 2017

USAs nye sikkerhetsstrategi

(The National Security Strategy (NSS) (desember 2017) og "Summary of the National Defense Strategy (NDS) (januar 2018).

- FØR:
 - For decades, U.S. policy was rooted in the belief that support for China's rise and for its integration into the post-war international order would liberalize China.
- NÅ:
 - ... China and Russia challenge American power, influence, and interests, attempting to erode American security and prosperity.
 - ... They are determined to make economies less free and less fair,
 - ... to grow their militaries, and to control information and data to repress their societies and expand their influence
 - ... China and Russia want to shape a world antithetical to U.S. values and interests.
 - ... China seeks to displace the United States in the Indo-Pacific region, expand the reaches of its state-driven economic model, and reorder the region in its favor.

«Patient engagement» er over

Strategisk konkurranse

Rebalansere

Holde Kina nede

Dekopling – teknologi og eksportkontroll

Presset

Ønsker USA tilbake til samarbeid

Reell justering?

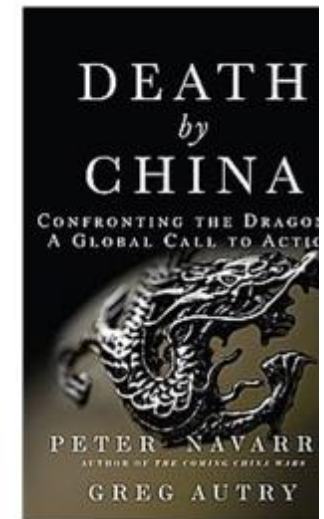
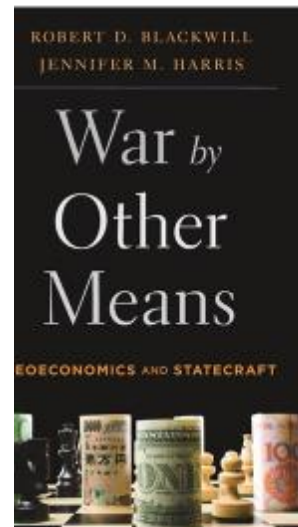
Taktisk tilbaketrekking?

Satoshi Kambayashi

Geoøkonomi og geopolittikk

- Økonomiske virkemiddel for å oppnå/hindre geopolitiske resultater
 - Investeringer, utviklingshjelp og gjeldsakkumulering,
 - Eierskap, statlige selskap
 - Cyber, energi og annen type infrastruktur
- Vil det som er økonomisk fornuftig være styrende?
 - Sikkerhet?
 - Identitet?
 - Fremtidig konkurransekraft?
 - Teknologi?
- Er noen stater mer egnet enn andre?

Vi vet at økt geopolitisk risiko gir

Økt usikkerhet og svekker fremtidstro

Redusert aktivitetsnivå:

Vedvarende fall i produksjon, sysselsetting og internasjonal handel

Fall i aksjepriser

Men ofte mer knyttet til frykten for kriser, enn selve krisen.

Større effekter i noen markeder enn i andre

Vanskelig å skille «hendelser» og «varige policy/struktur endringer»

Endrer retningen på kapitalstrømmer

Kapital flyter ut av fremvoksende markeder og til «safe havens»

I tillegg

Økt usikkerhet:

- Økt sannsynlighet for sanksjoner og restriktive tiltak
- Mer proteksjonisme og toll (sikkerhetsklausul)
- Økte krav til beskyttelse mot angrep, tyveri, ansatte mm

Økte kostnader:

- «Compliance»
- Reduserer effektivitet
- Forsinker innovasjon
- Reduserer talentutvikling og påvirker arbeidsmiljø

METODE.

Dersom vi er i en brytningstid – måler vi geopolitisk risiko riktig?

- Advarsel:
 - “The importance of geopolitical risks in shaping the macroeconomic and financial cycles has NOT been the subject of systematic empirical analysis”
- Smal definisjon
 - Geopolitical risk as the risk associated with wars, terrorist acts, and tensions between states that affect the normal and peaceful course of international relations.
 - (Caldara, Dario and Matteo Iacoviello, “[Measuring Geopolitical Risk](#),” working paper, Board of Governors of the Federal Reserve Board, January 2018)
- Vel ...
 - Risiko som avvik fra referanseindeksen – uten å tenke om referanseindeksen?
 - Måler man det rette, og vektes indeksene riktig?
 - Hva er egentlig normal tilstanden?
 - Kilder – input – “artikler i utvalgte amerikanske aviser (+ FT)”

Systemisk risiko?

- Lærdommene fra Finanskrisen
- Når neste krise kommer – har man de institusjonelle mekanismene, tilliten og samarbeidsformene for å håndtere krisene

Fortsatt globalisering eller de-globalisering?

TROEN PÅ AT GJENSIDIG
AVHENGIGHET SKAPER TILLIT OG
FRED?

«RULE OF LAW»
VS
MAKT OG INTERESSFÆRER

KAN INTERNASJONALE
INSTITUSJONER REFORMERES?

De-globalisering har skjedd før...

Når man ser tap, heller enn gevinster

Når tilliten er lav (Mellom og innad i land og systemer)

Når borgere/velgere føler seg fremmedgjort (ikke sett eller forstått)

Når det er en demagog med et ideologisk program

Veien videre?

En hump på veien?

Noe vi kan overkomme. Reformere

«Konflikt er unngåelig»:

It was the rise of Athens and the fear that this instilled in Sparta that made war inevitable (Thucydides)

«Brinkmanship» og risiko for å snuble inn i konflikt:

From Post-War to Pre-War? (Meade)

Veien videre

Norge er sårbar, men i prinsippet godt rustet

Ærlighet

Forsterke samarbeid

Bygge motstandskraft